

УДК 811.111'373.21

Хавкіна О. М.¹, Кононенко А. А.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФз-314_2 НУ «Запорізька політехніка»

СЛОВОТВІРНІ ЕЛЕМЕНТИ СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКИХ ТОПОНІМІВ

Топоніміка – розділ мовознавства (галузь ономастики), що вивчає географічні назви, їх походження, смислове значення, розвиток, сучасний стан функціонування, написання і вимову. Топонім – назва місцевості, регіону, населеного пункту, об'єкта рельєфу, будь-якої частини поверхні Землі, тобто географічне найменування. Під топонімією (топонімічною системою) розуміють сукупність географічних назв певної території [2, с. 7].

У сучасній лінгвістиці виокремлюють наступні види топонімів: ойконіми – назви населених пунктів (*London, Oxford*); гідроніми – назви водойм (*Thames, Mersey*); ороніми – назви гір і височин (*Pennines, Snowdon*); хороніми – назви територій, країн, областей (*England, Yorkshire*); дромоніми – назви доріг і шляхів (*Watling Street*) та ін.

За структурою англійські топоніми поділяються на: прості (*Bath, Cliff*); похідні (*Fordwich, Clifford*); складні (*Beambridge, Ninebanks*); складені (*Cool Aston, Cold Aston*). За функціональними типами англійських топонімів виділяють: народні назви (*Essex, Suffolk, Dorset*); назви за місцем проживання (Burg in Suffolk, Chester in Cheshire, *Tonbridge*); топографічні назви, які описують риси ландшафту (Ottershow, Oakley) [1, с. 32]. За своїм походженням англійські топоніми поділяються на суто англійські (топоніми давньоанглійського та англосаксонського походження), запозичені та гібридні (назви, які складаються із суто англійських морфем і морфем з інших мов) [3, с. 61].

Топоніми є важливою складовою мовного ландшафту будь-якої країни, відображаючи історичні, культурні та мовні процеси, які формували їхній розвиток. У сучасній англійській мові топоніми часто містять словотвірні елементи, що походять із давньоанглійської, латинської, скандинавської чи норманської мов. Дане дослідження присвячене аналізу основних словотвірних елементів сучасних англійських топонімів, їхній етимології та значенню. Розглянемо детальніше на прикладах:

-**shire** походить від давньоангл. *Scir* («адміністративний округ, графство»): *Oxfordshire* – «графство волів» (від *Oxford* – «брід волів»); *Yorkshire* – графство Йорка; *Wiltshire* – графство міста Wilton;

-ham походить від давньоангл. *hām* («поселення, дім»): *Wymondham* – походить від особового імені *Wymond* + *ham* («поселення»); *Birmingham* – «поселення народу Бірми» (від давнього імені *Birma* + *ham*); *Nottingham* – «поселення народу Snotinga» (від особового імені *Snot* + *ham*);

-bury походить від давньоангл. *burg* або *byrig*, що означає «укріплене місто, фортеця»: *St. Edmunds Bury* – «укріплення святого Едмунда»; *Bury* – просто означає «фортеця»; *Canterbury* – «укріплення людей Кента»;

- St. (Saint). Від латинського *sanctus* («святий»): *St. Albans* – місто, назване на честь святого Альбана, першого британського мученика; *St. Ives* – містечко, назване на честь святого Іва, місіонера; *St. Andrews* – місто, назване на честь святого Андрія, покровителя Шотландії;

- Cross від староангл. *croſ* або *cruc* (від латин. *crux* «хрест»). Часто використовується в назвах місць, де стояли хрести або розташовувалися релігійні пам'ятки: *Charing Cross* – названо на честь Eleanor Cross, встановленого на честь королеви Елеонори Кастильської; *Gretna Green Cross* – історично відоме місце для шлюбів у Шотландії; *Holy Cross* – топонім, що вказує на релігійне значення місцевості;

-ton від давньоангл. *tun*, що означає «огорожене поселення, ферма»: *Brighton* – «поселення Брітта»; *Luton* – «поселення біля річки Лі»; *Taunton* – «поселення біля річки Тоун»;

-wick від давньоангл. *wic*, що означає «село, ферма або торгове поселення»: *Warwick* – «поселення біля греблі»; *Berwick* – «поселення, де вирощували ячмінь»; *Greenwick* – «зелена ферма» [4].

Отже, словотвірні елементи англійських топонімів несуть важливий історичний і культурний підтекст. Вони не лише відображають вплив різних мовних традицій, а й зберігають пам'ять про історичні події, особистостей та географічні особливості місцевостей. Дослідження таких елементів допомагає краще зрозуміти мовні процеси, що сформували сучасну топоніміку Англії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бельмаз Я. М. Морфологічні особливості топонімії Великої Британії [Текст] / Я. М. Бельмаз // Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики : науковий журнал. – Чернівці : Видавничий дім «Родовід», 2016. – Вип. 11–12. – Ч. 1. – С. 32–36.
2. Беценко Т. П. Вступ до топоніміки : навчальний посібник [Текст] / Т. П. Беценко. – Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2019. – 153 с.
3. Ворохта О. М. Етимологічний склад англословної топонімії Великобританії [Текст] / О. М. Ворохта, В. Д. Бялик // Закарпатські філологічні студії. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – Т. 1. – Вип. 10. – С. 59–62.

4. Guidance: Places Names within the United Kingdom [Electronic resource]. –
Access mode: <https://www.gov.uk/government/publications/place-names-of-the-united-kingdom/place-names-within-the-united-kingdom>.